

de ve uluslararası dergilerde çok sayıda makalesi, tebliğleri, *Türk Ansiklopesi* ve *İslâm Ansiklopedisi*'nde maddeleri yayımlanmıştır (yayınların listesi için bk. Arık, sy. 65 [1990], s. 35-49).

BİBLİYOGRAFYA :

Abdülkadir Yuvalı, *Bahaeddin Ögel*, Ankara 1993; Prof. Dr. Bahaeddin Ögel (haz. Abdülkadir Yuvalı – M. Beşir Aşan), İstanbul 1995; Abdülkadir Donuk, "Kültürümüzün Yorulmayan Araştırmacı Bahaeddin Ögel", *Türk Edebiyatı*, XVI/187, İstanbul 1987, s. 34-35; Abdullah Gündoğdu, "Korkutata Geleneğinin Akademik Bir Temsilcisi veya Prof. Dr. Bahaeddin Ögel'in Tarihçiliği", *MK*, sy. 67 (1989), s. 29-33; Aydın Taneri, "Hocam Bahaeddin Ögel", *Yeni Düşünce*, sy. 7, İstanbul 1989, s. 390; Mehmet Altay Köymen, "Prof. Dr. Bahaeddin Ögel'in Vefatı Nedeniyle Bazı Düşünceler", *Türk Dünyası Tarh Dergisi*, III/29, İstanbul 1989, s. 61-62; Kemal Göde, "Hocamız Prof. Dr. Bahaeddin Ögel (1924-1989)", *EÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, sy. 4, Kayseri 1990, s. 453-466; Faruk Sümer, "Bahaeddin Hoca", *TDA*, sy. 65 (1990), s. 15-18; Feda Şamil Arık, "Prof. Dr. Bahaeddin Ögel'in Hayatı ve Eserleri", a.e., sy. 65 (1990), s. 22-43; Harun Güngör, "Bahaeddin Ögel'in Türk Dini Tarihine Katkıları", a.e., sy. 65 (1990), s. 255-260; Ergünöz Akçora, "Vefatının Üçüncü Yılında Çeşitli Yönleriyle Prof. Dr. Bahaeddin Ögel", a.e., sy. 79 (1992), s. 57-66.

ABDÜLKADİR YUVALI

ÖĞRETİM

(bk. TÂLİM ve TERBİYE).

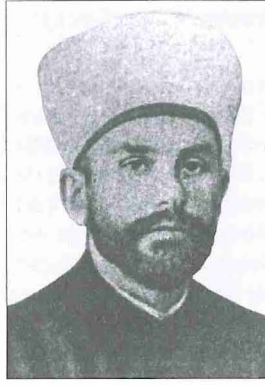
ÖĞÜT

(bk. NASİHAT; VAAZ).

ÖĞÜT, Cemal (1887-1966)

Din âlimi, vâiz.

Mora Yenişehir'e bağlı Alasonya'da doğdu. Rumeli'nin fethinden sonra Konya'dan getirilip buraya yerleştirilen bir aileye mensuptur. Babası Muallim Ahmed Lutfi Efendi'dir. Mehmet Cemal, Müderris Ömer Hulûsi Efendi'den Arap dili ve edebiyatı okudu, hıfzını tamamladı. Orta ve lise tahsilini memleketinde yaptıktan sonra gittiği İstanbul'da (1903) Dârülfünun Hukuk Fakültesi'ni bitirdi. Bu arada ders vekili Hacı Ali Zeynelâbidin Efendi, Müftü Ömer Hulûsi, Abdülfettah Efendi ve Abdurrahman Efendi'den faydalandı. Fâtihtersâmılarından İzmirli Hâfız Halil Efendi ve Düzceli Zâhid Kevserî'den icâzet aldı; ayrıca Medresetü'l-mütehassısın'dan mezun oldu.

Cemal
Ögüt

Müezzin olarak başladığı görevini İstanbul merkez vâizliğiyle sürdürdü; vâiz olarak ilk resmî görevi 1915'te tayin edildiği Aksaray Pertevniyal Vâlide Sultan Camii kürsü şeyhliğidir. Toplumun her kesimiyle iyi ilişkiler kurdu ve halkın dinini öğrenmesinde önemli hizmetler yaptı. Gençliğinde ney üfledi ve hat sanatıyla meşgul oldu. İşgal yıllarında tulumbacıların reisliğini yaptı. İşgalin ilk günlerinde İstanbul'da kurulan Müdâfaa-yı Milliye teşkilâtında görev aldı. Daha sonra Millî Müdâfaa Grubu'nun çalışmalarına katılarak Beşiktaş'taki evini bu teşkilâtın merkezi haline getirdi. Teşkilâtın nizamnâmesini hazırladı ve bu semtteki faaliyetini genişletti. Anadolu'daki Kuvâ-yı Milliye'ye silâh temini konusunda önemli hizmetleri oldu; işgal kuvvetlerinin elinde bulunan Maçka silâhhanesinden düzmece bir cenaze töreniyle kazıdığı silâhları Anadolu'ya gönderdi.

İstiklâl Savaşı'nın kazanılmasından sonra teşkilâttaki arkadaşları çeşitli görevlere getirilirken kendisine yapılan İstanbul milletvekilliği teklifini geri çevirdi. Ardından Türkiye'deki inkılapların İslâm âleminde nasıl karşılandığını öğrenmesi için hükümet tarafından görevlendirilerek çeşitli ülkeleri gezdi; dönüşte izlenimlerini bir rapor halinde bildirdi. Bu münasebetle hac ibadetini de ifa etti. Birçok meslektaş gibi dönemin dinî faaliyetleri yasaklayan baskıcı uygulamalarına mâruz kaldı. Çeşitli bahanelerle evi üç defa basılıp arandı, kütüphanesi mühürlendi ve hilâfetçilik ithamıyla sorgulandı, fakat delil bulunamadığı için ceza verilmedi. Cemal Ögüt İslâmî ilimlere hizmetten, halkı aydınlatmaktan ve talebe yetiştirmekten geri durmadı; dinî eğitim ve öğretim kurumlarının kapalı olduğu devirlerde evini mektep haline getirdi. Mareşal Fevzi Çakmak'ın cenazesinde meydana gelen olaylarda teskin edici bir rol oynadı. Kore şehidleri için Süleymaniye Camii'nde okutulan ve radyodan yayımlanan ilk mevlid programında konuşma yaptı (10 Aralık 1950). 27 Mayıs İhtilâli'nden sonra Diyanet İşleri başkanı olması yolundaki ısrarlı talepleri reddetti. Kendisini tamamen irşad hizmetine ve eserlerine verdi. 29 Mart 1966'da İstanbul'da vefat etti. 6000 ciltlik kütüphanesi vasiyeti üzerine kızı Hikmet Ögüt tarafından Yüksek İslâm Enstitüsü'ne (Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi) bağışlandı.

Eserleri. *Oğullara Armağan: Ahlâkî Ana ve Baba Hakları* (İstanbul 1928, 1965, 1977); *İçtimai ve Ahlâkî Temizlik* (İstanbul 1936, I-II, Ankara 1962; İstanbul 1996); *Fâtmatüzzehra* (İstanbul 1940, 1970, 1974); *İslâm Tarihinin Maruf Si-malarından Hz. Muhammed'in Dadısı Ümmü Eymen* (İstanbul 1941); *Tekbir: Tekbir-i Teşrik* (İstanbul 1947); *Kadın İlmihali: Müslüman Kadınların Hususi Hallerine Dair Dini Bilgiler* (İstanbul 1947, 1968); *Çocuklarda Ana ve Baba Saygısı* (İstanbul 1948, 1955); *Ümmü Hâni* (İstanbul 1950); *Bereket ve Rahmeti İlahiyye Bürhanlarına Dair Kırk Hadisi Şerif* (İstanbul 1951); *Meşhur Eyüb Sultan* (İstanbul 1955, 1957, 1998); *Cedvel (Peygamberimizin Kısaca Hayatı ve Fevkalade Haller)* (İstanbul 1960); *Kur'ân-ı Azimüşşan'a Göre Maddî ve Mânevî Fezâ Âlemleri* (bu eserin aslı kaybolmuş, bir özeti 1964 yılında İstanbul'da basılmıştır. *Kılavuz: İslâm ve Tevhid Dininin En Büyük Kitabı Olan Kur'an-ı Azimüşşan'a Göre Maddî ve Manevî Feza Alemleri*); *Kurra-i Muhammedi* (İstanbul 1965). Cemal Ögüt ayrıca Mısır Şeyhülkurrâsı Ali Muhammed Dabbâ'nın *Fethu'l-kerimî'l-mennân fi âdâbi hameleti'l-Kur'ân* adlı eserini *Nur ve Edeb* adıyla Türkçe'ye tercüme etmiştir (İstanbul 1941). "Defter-i Mev'ıza" adlı bir çalışması da yazma halde mevcuttur (MÜİF Ktp., Cemal Ögüt, nr. 516).

BİBLİYOGRAFYA :

DİB Arşivi'ndeki özlük dosyası; Ebül'ulâ Mardin, *Huzur Dersleri* (nşr. İsmet Sungurbey), İstanbul 1966, II, 200-201; Vehbi Vakkasoğlu, *Osmanlı'dan Cumhuriyet'e İslâm Âlimleri*, İstanbul 1987, s. 55-77; Ahmed Ersöz, *İşık Şahsiyetler*, İzmir 1992, s. 60-83; Recep Çelik, *Millî Mücadelede Din Adamları*, İstanbul 1999, I, 332-337; *Şeyh-ül Vaizin Alasonyalı Hacı Cemal Ögüt Hocaefendi'nin Vefatının 35. Yılı Anısına*, İstanbul 2001.

VEHBI VAKKASOĞLU

ÖĞÜTÇÜ, Mehmet

(bk. GÖNENLİ MEHMET EFENDİ).